herpy

PŁAZY BEZNOGIE

Koh Tao Caecilian

Ichthyophis kohtaoensis

Ichthyophis kohtaoensis to ryjąca płaziniec z Azji Południowo-Wschodniej o dwuetapowym cyklu życia: dorosłe osobniki żyją w wilgotnej ziemi, a młode wykluwają się jako wodne larwy ze skrzelami zewnętrznymi. Samica składa jaja w ziemnej norze w pobliżu wody i ich pilnuje. Wiedza o utrzymaniu tego gatunku jest niewielka.

Rodzina: Ichthyophiidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-40 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Kopiący nory**
Środowisko	**Suchy las i las deszczowy**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 30 × 35 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**23-25 °C**
Temperatura w nocy	**21-23 °C**
Wilgotność	**90-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**20-40**
Okres larwalny	**120-240 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Ichthyophis kohtaoensis to smukły płaz bez kończyn i z bardzo krótkim ogonem, przypominający dużą, lśniącą dżdżownicę. Ciało jest podzielone na wiele poprzecznych pierścieni, oczy są małe i leżą pod skórą, a po obu stronach głowy znajduje się niewielka czułka, za pomocą której zwierzę węszy i wyczuwa drogę pod ziemią. Dorosłe osobniki to płazińce średniej wielkości, mierzące około 30-40 cm; zarówno długość, jak i długość życia są szacunkowe, ponieważ nie zostały zmierzone dla tego gatunku.

Gatunek opisano z wyspy Koh Tao w Zatoce Tajlandzkiej. Populacje kontynentalne często zapisuje się jako *Ichthyophis* cf. *kohtaoensis*, ponieważ nie wyjaśniono, czy wszystkie należą do tego samego gatunku. Populacje z południowych Chin i północnego Wietnamu zalicza się do blisko spokrewnionego *Ichthyophis bannanicus*, który jednak bywa włączany do *I. kohtaoensis*.

W przeciwieństwie do wodnych płazińców dorosłe osobniki są lądowe i ryjące, natomiast larwy żyją w wodzie.

U tego gatunku nie opisano toksyn skórnych. Jak inne płazy ma on gruczoły w skórze, więc po każdym kontakcie umyj ręce i nie dotykaj oczu ani ust.

Występowanie i środowisko

Ichthyophis kohtaoensis występuje w Tajlandii, Kambodży, Laosie, Mjanmie i Wietnamie, a jeśli uwzględnić tamtejsze populacje, także w południowych Chinach. Gatunek jest znany z Koh Tao i Koh Pha-ngan oraz z lądu stałego, między innymi z doliny Mekongu w północno-wschodniej Tajlandii.

Gatunek oceniono jako o niedostatecznych danych (IUCN: DD). Obserwuje się go rzadko, ponieważ żyje ukryty w ziemi, a zagęszczenie na badanych obszarach jest niskie: około 0,08 osobnika na m^2.

> **Naturalny zasięg:** Tajlandia, Kambodża, Laos, Mjanma (Birma) i Wietnam.

ŚRODOWISKO

Ichthyophis kohtaoensis zamieszkuje otwarte zarośla, lasy galeriowe i otwarte lasy wtórne, a także ogrody, plantacje i tereny zabudowane w pobliżu cieków, stawów i bagien. Klimat ma wyraźną porę deszczową i suchą. W porze suchej dorosłe osobniki przebywają głęboko w ziemi; w porze deszczowej wychodzą też do warstwy liści i gnijących roślin. Zwierzęta są aktywne nocą i najczęściej widuje się je w czasie deszczu i po nim, np. pod kamieniami i odpadkami w pobliżu wody.

Rozród jest związany z porą deszczową. Samica składa jaja w ziemnej norze tuż przy stawie, cieku lub rzece, a larwy żyją w wodzie aż do przeobrażenia pod koniec pory suchej.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Ichthyophis kohtaoensis* jest niewielka. Zalecenia opierają się na doświadczeniach z ryjącymi płazińcami o podobnej wielkości, utrzymywanymi w ten sam sposób, m.in. *Geotrypetes seraphini*.

I. kohtaoensis trzyma się w szczelnym pojemniku z grubościennego plastiku lub w terrarium ze stałą pokrywą i głęboką warstwą podłoża do kopania. Dorosły osobnik potrzebuje co najmniej 50 × 30 × 35 cm, tak aby zmieściło się 20-30 cm podłoża i poduszka powietrzna nad nim. Pokrywa musi ściśle przylegać i być obciążona: zwierzę, które dosięgnie pokrywy, ucieknie przez najmniejszą szczelinę, a dżdżownice karmowe też wychodzą. Wentylację zapewnij przez małe otwory w ściankach tuż pod krawędzią, zakryte drobną siatką; w pokrywie nie powinno być otworów.

Podłoże to najważniejsza decyzja. Niebielone włókna papierowe (papierowa ściółka bez zapachu) są sprawdzone: dobrze trzymają wilgoć, dżdżownice w nich żyją, a płazińce wyraźnie przedkładają je nad włókno kokosowe. Można też użyć wysterylizowanej, nienawożonej ziemi próchnicznej. Samo włókno kokosowe nie jest zalecane: pyli, przykleja się do skóry i znajdowano je zbite w twardy czop w jelitach martwych zwierząt. Wymieniaj podłoże co 4-5 miesięcy lub wcześniej, jeśli się zabrudzi, i przy okazji obejrzyj zwierzę.

Połóż na powierzchni płaski kawałek wyprażonej kory lub drewna. Zwierzęta chętnie leżą tuż pod nim, dzięki czemu łatwo je skontrolować bez rozkopywania. Żywe rośliny nie są potrzebne.

TEMPERATURA

Utrzymuj 23-25 °C w dzień i 21-23 °C w nocy. Temperatura musi być stabilna i wahać się najwyżej o około 3 °C; szybkie i duże wahania są źle znoszone. Jeśli pojemnik stoi w pomieszczeniu o równej temperaturze, ogrzewanie rzadko jest potrzebne. Mata grzewcza pod jednym końcem tworzy gradient temperatury i wilgotności, w którym zwierzę może wybierać; podłoże nad matą nieco przesycha, więc pilnuj wilgotności. Jeśli zwierzę pozostaje na powierzchni zamiast się zakopać, temperatura, wilgotność lub podłoże są niewłaściwe.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Podłoże ma być równomiernie wilgotne, ale nie tak mokre, by z garści dało się wycisnąć wodę, i na dnie pojemnika nigdy nie może stać woda. Powietrze w pojemniku jest niemal nasycone wilgocią (90-100 %). Utrzymuj wilgotność przez zraszanie i od czasu do czasu przekopywanie podłoża, a jeden koniec najlepiej zostaw nieco suchszy od drugiego. Używaj wody

butelkowanej, deszczówki lub kranówki odstanej przez dobę.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Dorosłe osobniki nie potrzebują miski z wodą. Wodę pobierają z wilgotnego podłoża i ze skroplin na ściankach pojemnika, a miska łatwo sprawia, że podłoże robi się zbyt mokre. Woda jest potrzebna tylko larwom, które żyją w niej od wyklucia do przeobrażenia; zobacz część o rozmnażaniu.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje pod ziemią i nie potrzebuje UVB ani specjalnego oświetlenia. Wystarczy zwykły rytm dobowy w pomieszczeniu z 10-14 godzinami światła. Pojemnik nie powinien stać w bezpośrednim słońcu.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Dżdżownice są podstawowym pokarmem i przyjmuje je niemal każdy lądowy płaziniec. Podawaj małe i średnie dżdżownice, np. kompostowe, a młodym tnij je na kawałki. Wkładaj do pojemnika 10-15 dżdżownic co dwa tygodnie. W wilgotnym podłożu papierowym dżdżownice żyją dalej i nie gniją.

Zwierzę odnajduje pokarm węchem i czułkami i rzadko widać, jak je. Regularnie przekopuj podłoże: wiele pozostałych dżdżownic oznacza przekarmienie albo zwierzę, które nie je. Gdy zwierzę jest nowe, licz dżdżownice wkładane i wyjmowane. Wartość odżywczą dżdżownic zwiększysz, posypując ich ziemię preparatem wapniowo-witaminowym na 4-6 dni przed karmieniem.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Ichthyophis kohtaoensis prowadzi skryty tryb życia i niemal cały czas spędza zakopany. Jeśli zwierzę często leży na powierzchni, podłoże jest zbyt mokre, zbyt suche, zbyt zimne, zbyt ciepłe lub chemicznie nieprzyjazne, albo brakuje kryjówki na powierzchni; w takim przypadku wymień podłoże i sprawdź temperaturę.

Jedno zwierzę w pojemniku ułatwia śledzenie masy ciała i zdrowia oraz wyklucza konflikty. Kilka osobników tego samego gatunku można też trzymać razem, jeśli regularnie sprawdza się je pod kątem ugryzień i urazów, co daje lepsze szanse na potomstwo. Zwierzę jest aktywne nocą i najchętniej wychodzi w ciemności. Dotykaj je jak najrzadziej i tylko czystymi, mokrymi rękami bez resztek kremu czy mydła.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są znane dla tego gatunku, a płci nie da się łatwo odróżnić z zewnątrz. Duże samice składają więcej jaj i mają większe larwy niż małe samice.

GODY I KOPULACJA

Gody i składanie jaj są związane z porą deszczową: samice z jajami spotyka się tylko w porze deszczowej, a składanie jaj zaczyna się z nadejściem monsunu. Zapłodnienie jest wewnętrzne, jak u wszystkich płazińców. Nie jest znana metoda rozmnażania w niewoli; okres wyraźnie wilgotniejszego podłoża może naśladować porę deszczową, ale skuteczność tego nie została sprawdzona.

JAJA I LARWY

Samica składa jaja w ziemnej norze tuż przy wodzie i leży owinięta wokół nich aż do wyklucia; w tym okresie traci na wadze. Jaja mają duże żółtko. Liczby jaj w zniesieniu nie określono dla tego gatunku; 20-40 to szacunek dla rodzaju. Jaj nie wolno przenosić ani dopuścić do ich wyschnięcia.

Jaja we wczesnym stadium rozwoju znajduje się na początku pory deszczowej, a jaja z dobrze rozwiniętymi zarodkami w jej szczycie, więc rozwój w jaju trwa kilka miesięcy. Larwy wykluwają się z trzema parami skrzeli zewnętrznych, narządami linii nabocznej i płetwą ogonową i muszą trafić do wody. Są drapieżne i zjadają drobne zwierzęta wodne.

METAMORFOZA

Larwy żyją w wodzie aż do przeobrażenia. Zapewnij im płytkie akwarium z czystą, stojącą wodą bez silnego prądu, z kryjówkami i niskim brzegiem prowadzącym na wilgotną część lądową. Okres larwalny jest związany z porami roku: larwy wykluwają się od szczytu do końca pory deszczowej i przeobrażają się przed końcem pory suchej, po około 4-8 miesiącach.

Podczas przeobrażenia larwa traci skrzela i płetwę ogonową. Potem zwierzę musi mieć możliwość wyjścia z wody i zakopania się w wilgotnym podłożu.

ODCHÓW MŁODYCH

Przeobrażone zwierzęta przenosi się do pojemnika z wilgotnym podłożem, takiego jak dla dorosłych, i karmi małymi dżdżownicami lub ich kawałkami. Utrzymuj wysoką wilgotność i stabilną temperaturę. Odchów w niewoli nie został dokładniej opisany dla tego gatunku.

Zdrowie i częste błędy

U zwierzęcia żyjącego pod ziemią chorobę zauważa się późno. Najważniejsze problemy to:

- Zwierzę leży na powierzchni: niewłaściwa wilgotność, temperatura lub podłoże albo brak kryjówki. Popraw warunki.
- Czop w jelitach: włókno kokosowe znajdowano zbite w jelitach martwych zwierząt. Używaj włókien papierowych lub sterylnej ziemi.
- Problemy skórne: infekcje grzybicze i bakteryjne, często po brudnym podłożu lub urazach. Wymagają weterynarza.
- Pasożyty: nicienie, tasiemce i pierwotniaki często występują u płazińców w niewoli. Zleć badanie próbki kału.
- Ucieczka: zwierzę wydostaje się przez małe szczeliny i wysycha. Używaj szczelnej, obciążonej pokrywy.

Grzyb chytridiowy *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) występuje u płazińców. Nowe zwierzęta poddaje się kwarantannie i testom, a narzędzia i ręce myje się między pojemnikami. Przez pierwszy miesiąc trzymaj nowe zwierzę w małym pojemniku, w którym można liczyć dżdżownice wkładane i wyjmowane i sprawdzać, czy je. Udaj się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli zwierzę nie je przez kilka tygodni, traci na wadze, ma rany lub pozostaje na powierzchni.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.